

REMISSVAR

2017-08-31
Dnr 3.9:0526/17

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Förslag till föreskrifter och allmänna råd om tandläkarnas specialiseringstjänstgöring (dnr 4.1.1-14145/2017)

Inledning

Barnombudsmannen välkomnar Socialstyrelsens förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om tandläkarnas specialiseringstjänstgöring (ST). Föreskrifterna syftar till att åstadkomma ett effektivt, lättillgängligt och ändamålsenligt regelverk för tandläkarnas ST. Barnombudsmannen tillstyrker förslagen men hade gärna sett att FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) synliggjorts, särskilt i konsekvensutredningen. Barnombudsmannen har valt att lämna synpunkter med utgångspunkt i barnkonventionen.

Barnombudsmannen anser att det är viktigt att all tandvårdspersonal har kunskap om hur man upptäcker barn som far illa. Detta eftersom tandvården har goda förutsättningar att identifiera dessa barn i sin yrkesutövning. Enligt barnkonventionens artikel 19 har varje barn rätt till skydd mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, vanvård, misshandel, övergrepp eller annat utnyttjande.

Barnombudsmannens synpunkter

Barnombudsmannen har inget att invända mot Socialstyrelsens förslag att inrätta en nionde specialitet kallad *orofacial medicin*. Förslaget grundar sig på att framtidens specialisttandvård förväntas möta och behandla allt fler äldre patienter med komplexa vårdbehov och vuxna med sjukdomar och funktionsnedsättningar. Barnombudsmannen är positiv till att man inom denna specialitet, som primärt riktar sig till vuxna patienter, inför kompetenskrav för att kunna identifiera tecken på att patienternas barn eller andra närstående far illa. Sverige har en skyldighet, enligt barnkonventionens artikel 19, att arbeta förebyggande för att skydda barn mot våld och övergrepp. Att identifiera riskfaktorer hos enskilda individer och att identifiera tecken på faktiska övergrepp är en del av det förebyggande arbetet. Enligt FN:s kommitté för barnets rättigheter (FN:s barnrättskommitté) kräver detta att alla som kommer i kontakt med barn är medvetna om riskfaktorer och indikatorer för alla former av våld. Det kräver även att de yrkesverksamma har fått vägledning i hur de

ska tolka sådana indikatorer, och att de har nödvändig kunskap, vilja och förmåga att handla på lämpligt sätt (inklusive att ge akut skydd).¹

Enligt FN:s barnrättskommitté bör staten tillhandahålla grundläggande och rollspecifik utbildning i att se artikel 19 ur ett barnrättsperspektiv och att tillämpa den i praktiken, vid påbörjade av och under tjänst för yrkesutövare som arbetar med och för barn, inklusive yrkesutövare inom hälso- och sjukvården.² FN:s barnrättskommitté har även uttryckt att det åtminstone hos yrkesutövare som arbetar direkt med barn ska finnas ett krav på rapportering av misstanke om, eller risk för våld hos barn.³ Tandvårdens kunskaper om att identifiera tecken på barn som far illa och att agera på dessa genom att rapportera enligt anmälningsskyldighet i socialtjänstlagen⁴ är därför en viktig del av tandläkarnas ST-utbildning.

Med anledning av detta tillstyrker Barnombudsmannen förslaget om att införa ett specialitetsövergripade delmål om barn.⁵ Delmålet innebär att kraven på kunskap om barn som far illa stärks inom specialistutbildningarna. Förslaget innebär en utvidgning i förhållande till Socialstyrelsens gällande föreskrifter och allmänna råd⁶, vilket Barnombudsmannen är positiv till. Eftersom ST-tandläkare inom orofacial medicin primärt inte kommer att möta barn i sitt arbete, föreslås detta specialitetsövergripade delmål inte att ingå i målbeskrivningen för denna specialitet. Socialstyrelsen har däremot, som nämnts ovan, föreslagit att det införs ett kompetenskrav som innebär att ST-tandläkare inom orofacial medicin ska kunna identifiera tecken på att patienternas barn eller andra närstående far illa. Barnombudsmannen är positiv till detta förslag.

Föredragande i ärendet har varit utredare Martina Blombergsson och jurist Amanda Bertilsdotter Nilsson.

Anita Wickström,
barnombudsman

¹ FN:s barnrättskommittés allmänna kommentar nr 13 (2011) om Barnets rätt till frihet från alla former av våld, punkt 48.

² FN:s barnrättskommittés allmänna kommentar nr 13 (2011) om Barnets rätt till frihet från alla former av våld, punkt 44 d.

³ FN:s barnrättskommittés allmänna kommentar nr 13 (2011) om Barnets rätt till frihet från alla former av våld, punkt 49.

⁴ 14 kap. 1 §, socialtjänstlagen (2001:453).

⁵ Specialitetsövergripade delmål 8.

⁶ Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd: Tandläkarnas specialiseringstjänstgöring, SOSFS 1993:4.